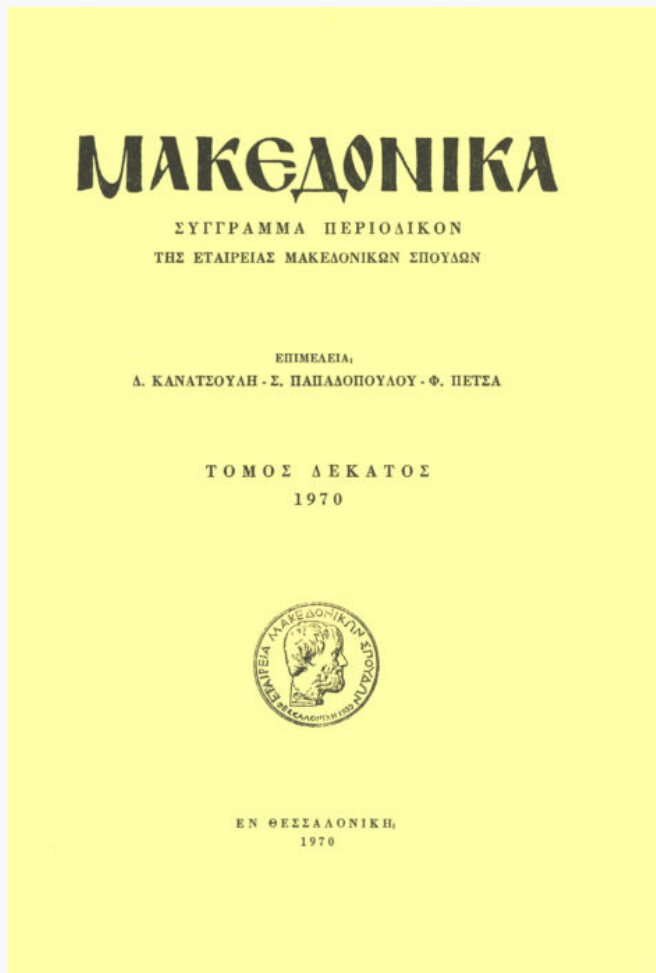

Μακεδονικά

Τόμ. 10, Αρ. 1 (1970)

Charalambos Papastathis, The Statute of the Athonic Russian cells' brotherhood according to the constitutional laws of Mount Athos, Sofia (ανάτυπο από τα Actes du Premier Congrès International des Études Balkaniques et Sud-Est Européennes, τόμ. IV, Histoire)

Κωνσταντίνος Κ. Παπουλίδης

doi: [10.12681/makedonika.813](https://doi.org/10.12681/makedonika.813)

Copyright © 2014, Κωνσταντίνος Κ. Παπουλίδης

Άδεια χρήσης [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/).

Βιβλιογραφική αναφορά:

Παπουλίδης Κ. Κ. (2015). Charalambos Papastathis, The Statute of the Athonic Russian cells' brotherhood according to the constitutional laws of Mount Athos, Sofia (ανάτυπο από τα Actes du Premier Congrès International des Études Balkaniques et Sud-Est Européennes, τόμ. IV, Histoire). *Μακεδονικά*, 10(1), 326–327.

<https://doi.org/10.12681/makedonika.813>

νωτέρου'. Ως έναν από τους συντελεστές της ένοποίησης αυτής θεωρεί τον Χριστιανισμό. Δέχεται ότι, όπως οι τοπικές διάλεκτοι παραμερίστηκαν από την κοινή γλώσσα των Έλληνορωμαϊκών χρόνων, έτσι και οι ιδιαίτεροι πολιτισμοί των πόλεων - κρατών, όταν εξαλειφθηκε ο γνωστός παρτικουλαρισμός, ήταν φυσικό να ίσοπεδωθούν ή και να εξαφανισθούν ακόμη— με τις διαμορφώσεις αυτές δημιουργήθηκε ο κοινός λαϊκός πολιτισμός της Έλληνορωμαϊκής εποχής από τον οποίο προέρχεται με συνεχή και αδιάκοπη εξέλιξη ο νεοελληνικός λαϊκός πολιτισμός.

Το κεφάλαιο για την ελληνική γλώσσα έχει έντονη ιστορική δομή. Ως πυρήνα της νεοελληνικής γλώσσας θεωρεί την άττική κοινή και παρακολουθεί την εξέλιξή της από τον 5ο π.Χ. αιώνα και μετά. Κυρίως εξετάζει τη γένεση και την πορεία της διγλωσσίας, τη σημασία και τις συνέπειες που είχε για τον Έλληνοισμό. Για τον Κ. η λύση βρίσκεται στη σύμπτωση του γραπτού και του προφορικού λόγου: 'Η γραπτή γλώσσα του Έθνους έχει βάση μία ζωντανή διάλεκτο του, ή οποία αφού υπερίσχυσε για λόγους ιστορικούς, κοινωνικούς, γραμματολογικούς, παραμέρισε τις υπόλοιπες διαλέκτους, και πλουτίζεται διαρκώς με διάφορες λέξεις και τύπους— είτε από την αρχαιότερη γραπτή γλώσσα είτε από άλλες διαλέκτους ή από ξένες γλώσσες («δάνειες λέξεις») — και όλες αυτές τις λέξεις τις εφαρμόζει στο δικό της φθονγικό σύστημα και στη δική της γραμματική και συντακτικό. Αυτή είναι η έθνική γλώσσα.

Φυσικά η παράλληλη, ως ένα σημείο, εξέταση γλώσσας και πολιτισμού δεν άποσκοπεϊ να δώσει απάντηση στο ερώτημα αν η διαμόρφωση της κοινής γλώσσας οδήγησε στη διαμόρφωση του κοινού λαϊκού πολιτισμού, ή το αντίθετο. (Το ερώτημα εξάλλου αυτό— που επιδέχεται και βρήκε άκραιοι και ενδιάμεσες απαντήσεις— δεν περιορίζεται μόνο σε ελληνικά χρονικά και τοπικά πλαίσια, αλλά αφορά κάθε πολιτισμό όπουδήποτε της γης). Το τελικό συμπέρασμα είναι ότι είναι απαραίτητη η ένότητα του όργανου επικοινωνίας για να προβάλλει η ένότητα του πολιτισμού. 'Ετσι ιδωμένα τα θέματα αυτά αποτελούν την εφαρμογή των θεωρητικών προβληματισμών του Κ. για την δομή και την σημασία της λαογραφίας.

ΕΛΕΟΝΩΡΑ ΣΚΟΥΤΕΡΗ

Charalambos Papastathis, The Statute of the Athonic Russian Cells' Brotherhood according to the Constitutional Laws of Mount Athos, Sofia (άνάτυπο από τα Actes du Premier Congrès International des Études Balkaniques et Sud-Est Européennes, τόμ. IV, Histoire, σελ. 523-528, έκδ. της Association International des Études Balkaniques et Sud-Est Européennes) 1969, 8ov.

Πρόκειται περί ανακοίνωσης ή όποια έγινε από τον συγγρ. στο πρώτο συνέδριο σπουδών ΝΑ Εύρώπης τον Αύγουστο του 1966 στη Σόφια. Ό συγγρ. βασίστηκε, για τη σύνταξη της ανακοίνωσης του, στο σωζόμενο τμήμα του άρχείου της ρωσικής κελιωτι-

1. 'Η θεμελιακή αυτή θεώρηση των άρχων του νεοελληνικού πολιτισμού δεν είναι καινούρια στην επιστημονική σκέψη του Κ. Τόν ίδιο δρόμο ακολούθησε άρχικά στά εισαγωγικά του μαθήματα για τη νεοελληνική λογοτεχνία στο Μετσόβιο. Άργότερα ανέπτυξε τη θεωρία του σε μία όμιλία στον «Παρνασσό» με θέμα τις σχέσεις του μακεδονικού Έλληνοισμού με το νεότερο. Τέλος την εφάρμοσε σε μία πραγματεία του για τον 'Εταπάροθeno χοροό, όπου απέδειξε την προέλευση του όνόματος αυτού της Μεγάλης Άρκτου από τα ελληνιστικά χρόνια.

κής αδελφότητας του 'Αγίου Όρους και στην ρωσική και ελληνική βιβλιογραφία. 'Ανέστησε κυριολεκτικά τη λησμονημένη αδελφότητα, ή οποία έδρασε κατά τὰ τέλη του περασμένου και τις αρχές του σημερινού αιώνα, παίζοντας σπουδαίο ρόλο στα διπλωματικά παρασκήνια της Βαλκανικής, έπαυε δὲ νὰ ύπoσταται «de facto», μετά την ρωσική επανάσταση του 1917 (σ. 528). 'Ο συγγρ. ασχολούμενος με τὴ σύντομη ἀνάλυση του καταστατικού τῆς αδελφότητας συμπεραίνει ότι: 1) 'Η ρωσική κελλιωτική αδελφότης ύπῆρξε αδελφότης κελλιών και όχι κελλιωτῶν. 2) 'Η αδελφότης αὐτή μόνο με σωματείο 'Αστικού Δικαίου θὰ μπορούσε νὰ παραβληθῆ και όχι με ἐκκλησιαστική αδελφότητα. 3) Χαρακτηριζόταν ἀπὸ ισχυρὸ ἔθνικιστικό αἶσθημα (ἔθνοφυλετισμός). 4) 'Η δομή της ἦταν ἄριστοκρατική. 5) 'Επεδίωκε «συνδικαλιστικούς» σκοπούς, και τέλος 6) 'Η ἴδρυση και ἡ δράση της ἀποτελοῦσαν βαριά παραβίαση τῶν ἀγιορειτικῶν θεσμῶν ἐκ μέρους τῶν Ρώσων.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Κ. ΠΑΠΟΥΛΑΙΔΗΣ

'Αριστοτ. Χρ. Κωστοπούλου, 'Η συμβολή τῆς Δυτικῆς Μακεδονίας εις τους ἀπελευθερωτικούς αγῶνας του 'Εθνους (ἀπὸ τῆς ύποταγῆς εις τους Τούρκους μέχρι και του 1878), Θεσσαλονίκη 1970 (Σύνδεσμος Γραμμάτων και Τεχνῶν νομοῦ Κοζάνης), 8ον, σελ. 176.

Τὸ βιβλίο χωρίζεται σὲ τρία μέρη. Στὸ πρῶτο (σ. 15-80) ὁ συγγρ. ὁμιλεῖ γιὰ τὴν κατάκτηση τῆς Δυτικῆς Μακεδονίας ἀπὸ τους Τούρκους, γιὰ τὴν ἐγκατάστασή τους ἐκεῖ και γιὰ τὰ αἴτια πὸν ἀνάγκασαν τους 'Ελληνες νὰ μετακινηθοῦν πρὸς τὰ ὄρεινά και νὰ δημιουργήσουν νέους οικισμούς. 'Ομιλεῖ ἐπίσης γιὰ τὰ επαναστατικά κινήματα πὸν ἐκδηλώθηκαν πρὶν ἀπὸ τὸ 1821, γιὰ τους κλέφτες και ἄρματολούς, γιὰ τὴν ὀργάνωση τῶν κοινοτήτων και τὴν προσφορά τῆς 'Εκκλησίας πρὸς τὸ 'Εθνος. 'Αφιερώνει ἄρκετες σελίδες στὴ δραστηριότητα τῶν Δυτικομακεδόνων ἀποδήμων και στὶς σχέσεις τους με τὸν Ρήγα Φεραῖο, στὴν οἰκονομική και πνευματική ἀνθιση τῆς Δυτικῆς Μακεδονίας, και στοὺς Δυτικομακεδόνες Φιλικούς.

Στὸ δεύτερο μέρος (σ. 81-122) ἐξιστορεῖ γεγονότα του κινήματος του 1821 και δὲν παραλείπει ν' ἀναφερθῆ στοὺς τρεῖς Δυτικομακεδόνες ἀγωνιστὲς Γ. Λασάνη, Γ. 'Ολύμπιο και Γ. Φαρμάκη.

Στὸ τρίτο μέρος (σ. 123-159) ἐξετάζει τὰ επαναστατικά κινήματα του 1854 και 1878 και τις συνθήκες του 'Αγίου Στεφάνου και του Βερολίνου.

Στὴ συνοπτική ἐξιστόρησή του ὁ συγγρ. (τὸ λέγει ὁ ἴδιος στὴν εἰσαγωγή του, σ. 4, «θὰ ἱστορήσωμεν περιληπτικῶς») ἔθιξε καιρία γεγονότα χρησιμοποιώντας πολύτιμο ἱστορικό ὕλικὸ (ἀποσπάσματα ἀπὸ σχετικές μελέτες και ἔγγραφα, ἐνθυμήσεις κ.λ.). 'Εχομε μιὰ ἐπιφύλαξη ὡς πρὸς τὸν τρόπο ἀξιοποιήσεως και προσφορᾶς του ὕλικου αὐτοῦ. 'Η αὐτοῦσια παράθεσῆ του στὸ κείμενο, σ' ὄλη σχεδὸν τὴν ἔκτασή του, διασπᾶ τὴν ἀφήγηση. Θὰ ἔπρεπε κανονικά νὰ πάρη τὴ θέση ὑποσημειώσεων ἢ ἄλλως νὰ ὑποδεικνύεται με παραπομπὲς στὰ οικεῖα βοηθήματα.

'Η ἐκτίπωση, ἐπίσης, του βιβλίου θὰ μπορούσε νὰ γίνη καλύτερη. Χρέος του διορθωτῆ ἦταν νὰ προσέξη τις τεχνικές λεπτομέρειες: Στὸ χωρισμὸ τῶν κεφαλαίων δὲν ὑπάρχουν ἀριθμοί. Τὰ τυπογραφικά στοιχεῖα δὲν εἶναι τὰ ἴδια στοὺς ἀντίστοιχους τίτλους. Τὰ μικρότερα κεφάλαια δὲν χωρίζονται κι αὐτὰ καλῶς.

'Εξῶ ἀπὸ τις παραπάνω παρατηρήσεις πὸν δὲν θίγουν τὴν αὐθεντικότητα του κειμένου, τὸ βιβλίο παρουσιάζει πολὺ ἐνδιαφέρον. 'Ο συγγρ. δὲν ἔξφυγε ἀπὸ τὴν ἀρχική του πρόθεση. Δίνει συνοπτική ἱστορία τῆς τουρκοκρατούμενης Δυτικῆς Μακεδονίας (μέχρι